

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่าง
ประเทศไทยกับมณฑลฮานซี

จัดทำโดย นายวสิน เรืองประทีปแสง
รหัส 1025

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 1
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ประจำปี 2552
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ
ระหว่างประเทศไทยกับมณฑลฉ่านซี

จัดทำโดย นายวสิน เรืองประทีปแสง
รหัส 1025

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 1
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ประจำปี 2552

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญของมณฑลส่านซีสะท้อนได้จากศักยภาพทางเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นมณฑลสำคัญทางภาคตะวันตกของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งในด้านขนาดพื้นที่มากกว่า 200,000 ตารางกิโลเมตร และประชากรประมาณ 38 ล้านคน ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ได้แก่ น้ำมันดิบ ถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ ตลอด ได้รับการพัฒนาให้เป็นมณฑลยุทธศาสตร์ของจีนในด้านการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์สำคัญในภาคตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ อันเนื่องมาจากผลสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2543

การดำเนินงานเชิงรุกของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานทั้งด้านเศรษฐกิจและการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) ในมณฑลส่านซี ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา สอดรับกับศักยภาพทางเศรษฐกิจของส่านซีและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดำเนินความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายมณฑล ส่งผลให้ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีมีความสนิทสนมแน่นแฟ้นมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่ฝ่ายไทยสนใจกับการพัฒนาความร่วมมือกับมณฑลภาคอื่น ๆ ของจีนเช่น มณฑลกวางตุ้งและนครเซี่ยงไฮ้ มากกว่ามณฑลเขตชั้นในทางภาคตะวันตกของจีนเช่นส่านซี

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาแนวโน้มความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จะขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายหลังการเริ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีนในปี 2553 จะพบว่าความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีในปัจจุบันยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งในแง่มูลค่าการค้ารวม โครงการลงทุนและปริมาณนักท่องเที่ยวระหว่างกัน จึงสมควรอย่างยิ่งที่ฝ่ายไทยควรปรับการดำเนินความสัมพันธ์ในลักษณะเชิงรุก ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจของไทยต่อมณฑลส่านซี มุ่งแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ดังกล่าว จะมีส่วนช่วยส่งเสริมต่อความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับประเทศในภาพรวมที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศไทยควรใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นจากโครงการเชื่อมโยงคมนาคมขนส่งตามเส้นทาง R3 ภายใต้กรอบ GMS ที่สามารถเชื่อมประเทศไทยกับมณฑลส่านซี เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจสองฝ่าย โดยฝ่ายไทยและส่านซีควรมุ่งใช้ประโยชน์จากการเป็น gateway ของส่านซีเข้าสู่มณฑลภาคกลางและภาคตะวันตกของจีน และการเป็น gateway ของไทยเข้าสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหลื่อมล้ำ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง “ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี” เล่มนี้ สำเร็จลงและมีเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็ด้วยความทุ่มเทและความใส่ใจช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการชี้แนะที่ทรงคุณค่าของคณะอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร ดร. จิตริยา ปิ่นทอง และรองศาสตราจารย์ ดร. สมพร แสงชัย ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงจากใจจริงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณกระทรวงการต่างประเทศ อันเป็นหน่วยราชการ ‘นสังักดิ์ที่ทรงเกียรติของประเทศไทยเสมอมา ขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ ทั้งผู้อำนวยการและคณะเจ้าหน้าที่ทุกคน ที่ได้ทุ่มเทจัดทำและดำเนินงานหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 2 มิถุนายน – 22 กรกฎาคม 2552 ด้วยทีมงานมืออาชีพอย่างมีประสิทธิภาพสูงยิ่ง รวมถึงข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการจัดทำรายงานเล่มนี้ ตลอดจนเพื่อนนักศึกษา นบท. ที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดหลักสูตรการอบรมครั้งนี้ ทำให้รายงานสำเร็จลงด้วยดีในที่สุด

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	น
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดทฤษฎี	4
2.2 สรุปกรอบแนวคิด	10
2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 ระเบียบวิธีศึกษา	13
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	13
3.2 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	13
บทที่ 4 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซีในปัจจุบัน	15
4.1 ศักยภาพของมณฑลसानซี	15
4.2 ผลประโยชน์ของไทยในมิติความสัมพันธ์กับมณฑลसानซี	19
4.3 สภาพปัญหาความสัมพันธ์ในปัจจุบัน	23
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	26
5.1 สรุปผลการศึกษา	26
5.2 ข้อเสนอแนะ	26
บรรณานุกรม	31
ภาคผนวก	32
ประวัติผู้เขียน	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่คือประมาณ 9.6 ล้านตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับพื้นที่ของประเทศไทยประมาณ 18 เท่า และมีประชากรมากที่สุดในโลกคือประมาณ 1,300 ล้านคน หรือเท่ากับประชากรของไทยประมาณ 20 เท่า หลายมณฑลมีขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรมากกว่าบางประเทศ รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนยังมีที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่อยู่ใกล้ประเทศไทย โดยชายแดนใต้สุดของมณฑลยูนนานกับชายแดนเหนือสุดของจังหวัดเชียงรายชายที่ใกล้ที่สุดอยู่ห่างกันเพียงประมาณ 200 กิโลเมตร นับเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างประเทศและสาธารณรัฐประชาชนจีน

ขณะเดียวกัน ประเด็นที่อยู่ในความสนใจอย่างมากในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบันประกอบด้วย

1) บทบาทที่โดดเด่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในเวทีการ ความมั่นคงและเศรษฐกิจทั้งระดับโลกและภูมิภาค โดยเฉพาะการยึดมั่นในนโยบายการต่างประเทศที่มีอิสระเป็นตัวของตัวเอง ใฝ่สันติภาพและมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศต่าง ๆ ภายใต้อหลัก 5 ประการแห่งการอยู่กันอย่างสันติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่สันติและมีเสถียรภาพ ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว

2) ความสำเร็จของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศสู่โลกภายนอก ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2521

3) ผลสำเร็จจากการดำเนินงานของมณฑลที่เกี่ยวข้องตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลจีนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคภาคตะวันตกของจีน (China Western Development) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2543

4) ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งจะเริ่มมีผลอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นไป

การกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการดำเนินความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกับมณฑลส่านซี ซึ่งเป็นมณฑลสำคัญทางภาคตะวันตกของจีน และเป็น 1 ใน 12 มณฑล/เขตภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของจีนดังกล่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ของไทยในการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยที่มุ่งพัฒนาความร่วมมือสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายมณฑล หรือเสมือนว่าหนึ่งมณฑลเทียบเท่าประเทศ นอกเหนือจากที่ได้เน้นการดำเนินความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับมณฑลทางภาคอื่น ๆ ของจีน เช่น ภาคเหนือ ซึ่งมีกรุงปักกิ่งเป็นศูนย์กลาง ภาคตะวันออก ซึ่งมีนครเซี่ยงไฮ้เป็นศูนย์กลาง และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีมณฑลกวางตุ้งเป็นศูนย์กลาง ในรอบ 20 ปีเศษที่ผ่านมา

อย่างไรก็ดี ความร่วมมือและการติดต่อแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีโดยรวมในปัจจุบันยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะมูลค่าการค้ารวม โครงการและมูลค่าการลงทุนระหว่างกัน ปริมาณนักท่องเที่ยวสองฝ่ายโดยรวมและการติดต่อแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม การศึกษา และการเกษตรระหว่างกันยังมีปริมาณไม่มากนัก ขณะที่ศักยภาพความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีมีอยู่สูงมาก และอยู่ระหว่างรอการพัฒนา

การดำเนินยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีในเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที โดยอาศัยและใช้ประโยชน์จากปัจจัยเอื้อเชิงบวกได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ไทย-จีนในระดับประเทศที่สนิทสนมแน่นแฟ้น 2) การที่ประเทศไทยเปิดสถานกงสุลใหญ่ในนครซีอานเป็นประเทศแรกของโลกเมื่อปี 2549 และ 3) ความคืบหน้าในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion:GMS) โดยเฉพาะการเชื่อมต่อเครือข่ายคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซี ตามเส้นทาง R3 จากจังหวัดเชียงราย ผ่านประเทศลาวหรือสหภาพพม่า เข้าสู่ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนทางมณฑลยูนนาน มณฑลเสฉวนและมณฑลส่านซีตามลำดับ ภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งระดับทวิภาคีไทย-จีน ระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกับระดับมณฑลของจีนคือมณฑลส่านซี ที่จะส่งผลเกื้อกูลให้ความร่วมมือ ในมิติต่างๆระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับประเทศในภาพรวมได้ดีมากยิ่งขึ้นกว่าที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งท้ายที่สุดจะเอื้อประโยชน์ต่อทั้งประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของมณฑลส่านซี โดยเฉพาะภายหลังจากที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของ

จีนที่มุ่งพัฒนาให้सानซีเป็นมณฑลศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ทางภาคตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือของจีน และขยายความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.2.2 เพื่อเสนอแนวทางรองรับที่เหมาะสมกับการขยายตัวของความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกรอบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้สนิทสนมใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้จะมุ่งศึกษาประเด็นยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์และความระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี โดยมุ่งเน้นมิติทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก และจะกล่าวถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือในมิติอื่น ๆ เช่น การเมือง สังคม วัฒนธรรม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงถึงเท่านั้น ในช่วงเวลาระหว่างปี 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้เปิดสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน จนถึงปัจจุบัน (ปี 2552)

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.4.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องของไทยอาจใช้ประโยชน์เพื่อพิจารณาวงกรอบนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมณฑลसानซี และ/หรือมณฑลทางภาคตะวันตกและภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งในเชิงรุกเพื่อ “ส่งเสริม” ความสัมพันธ์และเชิงรับเพื่อ “ป้องกัน” ผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากบริบทความร่วมมือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกปัจจุบัน

1.4.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับฝ่ายไทยในการพิจารณากำหนดมาตรการรองรับความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่จะเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนซึ่งจะมีขึ้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2553

1.4.3 เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางให้ผู้สนใจค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเน้นความสัมพันธ์ในระดับรายมณฑลซึ่งมีขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรเทียบเคียงได้กับหนึ่งประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังกล่าวต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानชีประกอบด้วย 1) ทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics Theory) 2) ทฤษฎีคมนาคมสื่อสาร (Communication Theory) และ 3) แนวคิดการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) ดังมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics Theory) ซึ่งถือว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบนโยบายต่างประเทศของประเทศใดประเทศหนึ่งนั้น ได้แก่ ปัจจัยภายในประเทศนั้น และปัจจัยภายนอกประเทศ¹

James N. Rosenau ได้แบ่งประเภทของความเกี่ยวพันทางการเมืองออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้²

1) Penetrative Process เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวพันโดยตรงในกิจกรรมทางการเมืองของอีกระบบหนึ่ง เช่น การที่กองกำลังทางทหารของประเทศหนึ่งเข้าไปยึดครองและจัดการบริหารประเทศอยู่ในดินแดนของอีกประเทศ

2) Reactive Process เป็นปฏิกิริยาตอบสนองพฤติกรรมของอีกระบบ (Boundary-crossing reactive) หมายถึงตัวกระทำ (actor) ที่ทำให้เกิด output นั้นมิได้เข้าไปมีส่วนหรือกระทำโดยตรงต่อกิจการของอีกระบบหนึ่งซึ่งได้รับ input แต่พฤติกรรมของระบบหลังนี้เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อการกระทำของระบบที่ทำให้เกิด output เช่น การเลือกตั้งในสหรัฐฯ มีผลกระทบต่อแนวโน้มของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในเวียดนาม

3) Emulative Process กระบวนการนี้นอกจากจะเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อ output ที่เกิดจากอีกระบบหนึ่งแล้ว รูปแบบของการตอบสนองยังมีลักษณะเหมือนเดียวกับ output ด้วย ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า “การแพร่กระจาย” (Diffusion) หรือ “การเป็นแบบอย่าง” (Demonstration) หมายถึงกิจกรรมทางการเมืองในระบบหนึ่งได้รับการรับรู้เลียนแบบในอีกระบบหนึ่ง เช่น การพัฒนาทางอุตสาหกรรมของประเทศหนึ่งภายหลังสงครามได้กลายเป็นแบบอย่างที่ประเทศอื่นทำตาม

¹ James N. Rosenau, 1967: 17

² James N. Rosenau, 1969: 44-63

ทั้งสามลักษณะนี้เป็นรูปแบบของกระบวนการเกี่ยวพันกันระหว่างปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ ดังนั้น สื่อความคิดหลักขอ ทฤษฎี Linkage Politics ของ James N. Rosenau นี้ จึงได้แก่ปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ

การศึกษา “ความเชื่อมโยงของการเมืองภายในกับภายนอกหรือการเมืองต่างระบบ” จึงเป็นการติดตามคุณลักษณะทางการเมืองหรือสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดแนวโน้มนโยบาย (Outputs) ขึ้นในระบบการเมืองใดการเมืองหนึ่ง แล้วผลหรือนโยบายนี้สามารถส่งอิทธิพลกลายเป็นปัจจัย (Inputs) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปยังลักษณะการเมืองหรือสถานะแวดล้อม ตลอดจนการกำหนดนโยบาย (Outputs) ในอีกระบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการตอบโต้ประเทศคู่กรณีในที่สุด

James N. Rosenau ได้จำแนกปัจจัยภายในหรือการเมืองภายใน (Polity) กับปัจจัยภายนอกหรือสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ (Environments) ไว้ดังนี้คือ ปัจจัยภายในหมายถึงปรากฏการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นภายในอาณาเขตรัฐนั้น ๆ เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ กลุ่มผู้นำ กลุ่มผลประโยชน์ ฯลฯ ส่วนปัจจัยภายนอกหรือสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ หมายถึงปรากฏการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นนอกเหนืออาณาเขตรัฐนั้น ๆ เช่น การคุกคามต่อความมั่นคง พฤติกรรมของประเทศมหาอำนาจ การได้เปรียบและเสียเปรียบยุทธศาสตร์ รวมทั้งวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศฯ³

ในการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลฮานซี” ผู้เขียนจะใช้แนวความคิดของ James N. Rosenau เป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของประเทศไทยที่มีส่วนผลักดันต่อความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลฮานซีในปัจจุบัน และการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นใน โดยจะได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ก. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

(1) นโยบายการต่างประเทศของรัฐบาลไทยตั้งแต่ 2549 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญในระดับสูงกับการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านแล้วยังมุ่งเน้นการกระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลกและประเทศคู่ค้าของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อรักษาและขยายความร่วมมือทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้า การเงิน การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งแสวงหาตลาดใหม่ เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพยากร วัตถุดิบ

³James N. Rosenau, ed. 1969: 45.

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่

(2) ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทยที่มุ่งพัฒนาความร่วมมือกับสาธารณประชาชนจีนเป็นรายมณฑล หรือเสมือนว่าหนึ่งมณฑลเทียบเท่าเป็นหนึ่งประเทศ ด้วยพิจารณาเห็นว่าประเทศกว้างใหญ่ไพศาลและมีประชากรมากถึง 1,300 ล้านคน รวมทั้งที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์อยู่ใกล้ประเทศไทยเพียงประมาณ 200 กิโลเมตร โดยส่วนใหญ่เป็นมณฑลเป้าหมายสำคัญของไทยในภาคตะวันตกของจีน นอกเหนือจากที่ได้เน้นการดำเนินความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมณฑลทางภาคอื่น ๆ ของจีน เช่น กรุงปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้ มณฑลกว่างตง ในรอบ 20 ปีเศษที่ผ่านมา

ข. ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

(1) สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ สาธารณรัฐประชาชนจีน และรัสเซีย กับประเทศในภูมิภาคดังกล่าวมีแนวโน้มของการมีเสถียรภาพและความมั่นคงมากขึ้น ความขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างประเทศ ในลักษณะเป็นภัยคุกคามหรือใช้กำลังรุนแรงได้ลดน้อยลงโดยลำดับ ซึ่งเป็นบรรยากาศที่เอื้อและส่งเสริมต่อการพัฒนาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนที่ใกล้ชิดระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสมาชิกอาเซียน

(2) บทบาทที่โดดเด่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในเวทีการเฝ้า ความมั่นคงและเศรษฐกิจทั้งระดับโลกและภูมิภาค รวมถึงความสำเร็จในการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศสู่โลกภายนอก ซึ่งเริ่ม ตั้งแต่ปี 2521 ส่งผลให้นานาประเทศให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นในการดำเนินความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวดเร็วจนจับตามอง ทั้งในแง่มูลค่า GDP ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก (รองจากสหรัฐฯ ญี่ปุ่นและเยอรมนี) และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจระดับที่สูงมากในแต่ละปี มูลค่าการค้าระหว่างประเทศและทุนสำรองเงินตราต่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว⁴

(3) ความสำเร็จจากการดำเนินงานของมณฑลที่เกี่ยวข้องตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลจีนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคภาคตะวันตก

⁴ปี 2551 มูลค่า GDP ของจีนเท่ากับประมาณ 4.42 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 9 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศมากถึง 2.56 ล้านเหรียญสหรัฐและทุนสำรองเงินตราต่างประเทศประมาณ 1.95 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ

(China Western Development) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ส่วนที่เหลือเป็นมณฑลสำคัญทางภาคตะวันตกของจีน และเป็น 1 ใน 12 มณฑล/เขต ภายใต้แผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกดังกล่าว

(4) ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน ซึ่งจะเริ่มมีผลอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นไป ซึ่งคาดว่าจะส่งผลโดยตรงต่อความร่วมมือระหว่างสองประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและการการท่องเที่ยว

2.1.2 ทฤษฎีคมนาคนสื่อสาร (Communication Theory)

ทฤษฎีคมนาคนสื่อสารของ Karl W. Deutsch นับเป็นหนึ่งในสามแนวทางใหญ่ของทฤษฎีบูรณาการของประเทศในภูมิภาค ที่ผ่านมามีความสำเร็จของความร่วมมือที่สามารถนำไปสู่การบูรณาการในภูมิภาค (regional integration) ของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรปเป็นตัวอย่างและแรงจูงใจให้แก่องค์กรความร่วมมือในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น อาเซียน ทั้งนี้ ประชาคมยุโรปในปัจจุบันจึงเป็นแบบอย่างที่ดีของความร่วมมือในภูมิภาคที่ประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ พยายามศึกษาแนวทางความร่วมมือและประยุกต์บทเรียนของยุโรปเข้ากับภูมิภาคของตน⁵

Karl W. Deutsch ได้นำความคิดของเรื่อง Cybernetics ของ Norbert Weiner และแนวคิดเกี่ยวกับสังคมของ Talcott Parsons มาพัฒนาทฤษฎีคมนาคนสื่อสาร โดยกล่าวว่า การคมนาคนสื่อสารเป็นตัวเชื่อมให้เกิดองค์การขึ้น การคมนาคนสื่อสารเพียงอย่างเดียวสามารถทำให้กลุ่มคนคิดร่วมกัน มีความเห็นร่วมกัน และกระทำการร่วมกันได้ การคมนาคนระหว่างคนจะสามารถสร้างได้ทั้งมิตรภาพและความเป็นศัตรู ขึ้นอยู่กับข่าวสารที่ได้รับเป็นที่พอใจมากน้อยเพียงใด และมีปริมาณเท่าใด ในความคิดของคอยท์ซ์ ระบบการเมืองจะอยู่ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับข่าวสาร การตีความ การตรวจสอบข่าวสาร การรวบรวมข่าวสาร และการเรียกข่าวสารที่เก็บไว้มาใช้เมื่อต้องการ ประชาคมคือกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันโดยมีความสามารถในการสื่อสารกันหลาย ๆ เรื่อง และมีอุปนิสัยในการสื่อสารต่อกัน⁶

คอยท์ซ์นำเอาทฤษฎีคมนาคนสื่อสารมาใช้ศึกษาการรวมกลุ่มของชุมชนการเมือง เขามองว่าประเทศคือกลุ่มประชาคมซึ่งถูกรวมกันโดยเส้นโยงใยของการไหลของการคมนาคนสื่อสารและระบบขนส่งชาติต่าง ๆ จะค่อย ๆ มารวมกันโดยไม่รู้ตัวเมื่อเริ่มมีการพึ่งพาอาศัยกันด้วยสินค้าและบริการต่าง ๆ ในขอบเขตที่กว้างขวาง จากการศึก

⁵ สุรัช ศิริไกร 2550: 6-7

⁶ เรื่องเดียวกัน: 13

รวมตัวของกลุ่มประเทศแอตแลนติกเหนือในช่วงปี 1950-1960 คอยทักเตือนว่าประเทศในย่านแอตแลนติกเหนือถึงแม้ว่าอยู่ห่างไกลจากการรวมกลุ่ม แต่ก็ดูพร้อมที่จะเคลื่อนไปสู่การรวมกลุ่มในอนาคต และหลาย ๆ ประเทศได้มีการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ อยู่แล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา – แคนาดา สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) – ไอร์แลนด์ เงื่อนไขสำคัญสำหรับการรวมกลุ่มของประเทศย่านแอตแลนติกเหนือคือการเฝ้าระวังการขนส่งและคมนาคมสื่อสารให้มากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างประเทศที่คาดหวังจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากร่วมมือกัน⁷

ในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาคมขนาดใหญ่ระหว่างประเทศ คอยทักได้ให้ความสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาการของ “ประชาคมที่มั่นคง” (Security Community) โดยเห็นว่ากลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกได้กลายเป็นประชาคมที่มั่นคงภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากมีภัยคุกคามร่วมกันและร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ เขาแบ่งประชาคมที่มั่นคงออกเป็น 2 ประเภทคือประชาคมแบบผสม (Amalgamated Security Community) คือประชาคมที่รัฐอธิปไตยหลายรัฐมารวมกันโดยจัดตั้งเป็นรัฐเดี่ยวโดยมีรัฐบาลร่วมกัน เช่น สหรัฐฯ และประชาคมแบบพหุภาคี (Pluralistic Security Community) เกิดจากการที่หลาย ๆ ประเทศตัดสินใจรวมตัวกัน ซึ่งแต่ละประเทศยังคงรักษาความเป็นอิสระทางกฎหมายของตนอยู่ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา และแคนาดา และฝรั่งเศสและเยอรมันหลังสงครามโลกครั้งที่สอง⁸

จากแนวคิดของทฤษฎีคมนาคนสื่อสารสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศในยุโรปรวมเป็นประชาคมยุโรปได้ก็เพราะความเป็นปรองดอง (Security Community) มีการติดต่อกันสูงมาก มีระบบการคมนาคมทางรถไฟและถนนที่ดีมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น รวมทั้งเอื้อให้เกิดการติดต่อแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและการค้าที่กระชับแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทั้งนี้การศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี” ผู้เขียนจะใช้แนวคิดทฤษฎีดังกล่าวของคอยทักเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยของการคมนาคนสื่อสารที่มีส่วนผลต่อความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศไทยกับมณฑลซานซี ทั้งทางอากาศ ถนนและรถไฟ ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำ (Greater Mekong Subregion : GMS) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและกระชับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันมากยิ่งขึ้นในอนาคต

⁷ สุรัช ศิริไกร 2550: 13

⁸ เรื่องเดียวกัน: 14

2.1.3 ทฤษฎีการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy)

ในการศึกษาแนวคิดการทูตวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทูต สาธารณ (Public Diplomatic) อาจศึกษาได้จากวรรณกรรมของนักวิชาการรุ่นใหม่ โดยเฉพาะผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับทวีปเอเชีย เช่น Dr. Harry Irwin ได้เขียน Communicating with Asia: understanding people and customs

การใช้หรือพึ่งพาอำนาจและความแข็งแกร่งทางการเมือง การท เศรษฐกิจในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือการใช้สิ่งที่เรียกว่า Hard Power นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา เมื่อความตึงเครียด ทางการเมืองระหว่างสองประเทศ มหาอำนาจลดน้อยลง โดยเฉพาะหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ประกอบกับการปฏิวัติ ทางเทคโนโลยีและโทรคมนาคม ซึ่งทำให้ข้อมูลข่าวสารในปริมาณมหาศาล สามารถเดิ ไปสู่ประชาชนทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว อันก่อให้เกิดกระบวนการโลกาภิวัตน์ ทำให้นัก การ หลายคน เช่น Kenneth Boulding และ Joseph S. Nye มองว่าในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยุคใหม่ สิ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า หรืออาจจะสำคัญมากกว่าการใช้ Hard Power ก็คือ การใช้สิ่งที่เรียกว่า Soft Power

ตามทัศนะของ Nye สิ่งทีเรียกว่า Soft Power ก็คือ ความสามารถในการดึงดูด ใจและโน้มน้าวให้เชื่อมั่นมากกว่าการออกคำสั่งหรือบีบบังคับ เป็นการโน้มน้าวให้ประเทศอื่น เห็นถึงค่านิยม ผลประโยชน์ และความชอบหรือไม่ชอบของเรา โดยไม่ต้องพึ่งพาการใช้ร หรือการลงโทษ ดังที่ Nye ได้กล่าวว่า “หากรัฐใดสามารถที่จะทำให้อำนาจของตนมีความชอบ ธรรมในสายตาของรัฐอื่น รัฐนั้นก็จะถูกต่อต้านน้อยลงในสิ่งที่ตนต้องการ หากวัฒนธรรมและ อุดมการณ์ของรัฐนั้น เป็นที่น่าดึงดูดใจในสายตาของรัฐอื่น รัฐทั้งหลายก็就会有ความยินยอม พร้อมใจมากขึ้นที่จะเป็นผู้ตาม”

ในยุคปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่เชื่อว่าการใช้ Hard Power นับวันจะ ได้รับการยอมรับน้อยลงทุกขณะ ในเวลาเดียวกัน Soft Power เริ่มที่จะมีบทบาทที่เด่นชัดขึ้น ใน ฐานะกลไกที่สำคัญของนโยบายต่างประเทศ อย่างไรก็ดี การ Soft Power จะสามารถมี ประสิทธิภาพได้ นอกจากประเทศผู้ใช้จะต้องมีทุนเดิมในด้าน Hard Power แล้วยังจะต้องมี ทุนเดิมทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะสามารถโน้มน้าวให้ประ อื่น ๆ ให้การยอมรับหรือยอมเป็นผู้ตามประเทศผู้ใช้ Soft Power นั้น ๆ

ที่ผ่านมา การทูตวัฒนธรรมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาล เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและความรู้สึกที่ดีซึ่งกันและกันระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกประเทศ

⁹ Joseph S. Nye 1990: 33

หนึ่ง รวมทั้งส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินความสัมพันธ์สู่ระดับประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักและชื่นชอบแก่ชาวต่างประเทศ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและทัศนคติที่ดีระหว่างผู้บริหารของประเทศหนึ่งกับนานาชาติ ประเทศ และส่งเสริมการสร้างความเข้าใจอันดีในระดับประชาชนด้วยการให้ทุนการศึกษาหรือฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรของต่างประเทศ รวมถึงการสนับสนุนอาจารย์ผู้สอน และสื่อการเรียนการสอนให้แก่โครงการส. ของประเทศนี้ ในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหล่อหลอมให้บุคคลที่จะต้องเติบโตเป็นอนาคตและกำลังสำคัญของต่างประเทศมีความใกล้ชิดผูกพัน เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประเทศหนึ่งได้อย่างถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีติดตัวไปในระยะยาว

การศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี” ผู้เขียนจะใช้แนวคิดของการทูตวัฒนธรรมเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยเครื่องมือทางการทูตด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของ soft power ในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในมณฑลसानซี ผ่านสื่อทางการแสดงศิลปวัฒนธรรม ที่สวยงาม อาหารและผลไม้ไทย การท่องเที่ยวและการศึกษาต่อยังประเทศไทย

2.2 สรุปกรอบแนวคิด

2.2.1 การศึกษาถึงทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของประเทศไทย ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันดังกล่าว จะช่วยให้เข้าใจต่อยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ประเทศไทยที่มีต่อมณฑลसानซี ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยภายในได้แก่ (1) นโยบายการต่างประเทศของไทยที่มุ่งเน้นการกระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลกและประเทศคู่ค้าของ เพื่อรักษาและขยายความร่วมมือทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้า การเงิน การลงทุน และการท่องเที่ยว และ (2) ยุทธศาสตร์ของไทยที่มุ่งพัฒนาความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายมณฑล โดยसानซีเป็นมณฑลเป้าหมายสำคัญในภาคตะวันตกของจีน

ขณะที่ปัจจัยภายนอกได้แก่ (1) แนวโน้มสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเสถียรภาพและเพิ่มมากขึ้น ความขัดแย้งหรือข้อพิพาทระหว่างประเทศลดน้อยลง ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาค (2) บทบาทที่โดดเด่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในเวทีการเมือง ความมั่นคงและเศรษฐกิจทั้งระดับโลกและภูมิภาค รวมถึง

ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศสู่โลกภายนอก (3) ความสำเร็จจากการดำเนินงานของมณฑลที่ดำเนินตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคภาคตะวันตก และ (4) ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน ที่จะมีขึ้นในปี พ.ศ. 2553 คาดว่าจะส่งผลโดยตรงต่อความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างมีนัยสำคัญ

2.2.2 การใช้แนวคิดทฤษฎีคมนาคมสื่อสารเป็นกรอบจะช่วยให้ในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงประโยชน์ของปัจจัยด้านคมนาคมสื่อสารที่มีส่วนผลักดันต่อความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างกัน ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง หรือ GMS ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและกระชับความร่วมมือทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

2.2.3 แนวคิดการทูตวัฒนธรรมเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการดำเนินสนับสนุนยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในมณฑลसानซี โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เป็นจุดแข็งของไทย

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจในเบื้องต้น ผู้เขียนพบว่างานวิจัย เอกสารและบทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซีในประเทศไทยมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเน้นว่า: ในระดับประเทศ ขณะที่งานวิจัยหรือบทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับมณฑลซึ่งรวมถึงกับมณฑลसानซียังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก

อย่างไรก็ดี ในระยะ 5 ปีเศษที่ผ่านมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อักษรศรี พานิชสาส์น อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และกรรมการโครงการจีนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เขียนบทความและงานวิจัยเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในมิติด้านเศรษฐกิจจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อมูลเศรษฐกิจจีนในระดับมณฑล การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนผ่านมณฑลยูนนานและเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงกวางสี ภายใต้กรอบ GMS นอกจากนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้จัดพิมพ์หนังสือ “เศรษฐกิจจีน 11 มณฑลที่มีนัยสำคัญต่อไทย” (11 มณฑลของจีนได้แก่ นครฉงชิ่ง เสฉวน กุ้ยโจว ยูนนาน ส่านซี กวางสี ผู้เจี้ยน เจียงซี หูหนาน กวางตุ้งและไหหลำ) รวมถึงมณฑลसानซี ในลักษณะของการเสนอข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ นโยบายและมาตรการของรัฐบาลจีนและวิเคราะห์ศักยภาพทางเศรษฐกิจและนัยต่อประเทศไทย ขณะที่กล่าวถึงรายละเอียดความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลเหล่านี้ ซึ่งรวมถึงมณฑลसानซี ไม่มากนัก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่ปรากฏมีผู้ใดเขียนงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลฮานซีในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตเป็นการเฉพาะ จึงเป็นเหตุจูงใจสำคัญประการหนึ่งของผู้เขียนรายงานการศึกษาเล่มนี้ นอกเหนือจากประสบการณ์ทำงานในพื้นที่ ในโอกาสได้รับแต่งตั้งจากกระทรวงการต่างประเทศให้ดำรงตำแหน่งรองกงสุลใหญ่ รักษาการกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน (มณฑลฮานซี) ระหว่างเดือนธันวาคม 2550 – ปัจจุบัน (เดือนกรกฎาคม 2552) โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาเรื่องนี้ในรายละเอียดที่ลึกซึ้งต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

รายงานการศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการทางเอกสาร (documentary research) ในการศึกษา ค้นคว้าและอาศัยข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (primary sources) และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (secondary sources) จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและห้องสมุดของหน่วยราชการ ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ สุนทรพจน์ ถ้อยแถลง คำปราศรัย และคำให้สัมภาษณ์ ของผู้นำไทยและจีนในระดับต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลและเอกสารเผยแพร่ของหน่วยราชการ ไทย และจีน เช่น กระทรวงการต่างประเทศ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการบทความ บทวิเคราะห์ที่ปรากฏในหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย อังกฤษ และจีน

3.2 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้โดยวิธีการทางเอกสารดังกล่าวข้างต้นมาศึกษา ใช้ การวิเคราะห์เชิงบรรยาย (descriptive analysis) โดยนำเสนอข้อมูลเป็นบทต่าง ๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ขอบเขต การศึกษา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยจะใช้แนวคิดทฤษฎีเป็น กรอบในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics Theory) ทฤษฎีคมนาคมสื่อสาร (Communication Theory) และแนวคิดการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy)

บทที่ 3 กล่าวถึงระเบียบวิธีการศึกษา

บทที่ 4 กล่าวถึงความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลฮานซีใน ปัจจุบัน โดยเน้นศักยภาพด้านเศรษฐกิจของมณฑลฮานซี ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ของส่วนซีตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลประโยชน์
ไทยในมิติความสัมพันธ์กับมณฑลส่วนซี การดำเนินงานของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานใน
การรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ไทยในมณฑลส่วนซี และสภาพปัญหาความส
ประกอบในปัจจุบัน

บทที่ 5 กล่าวสรุปและข้อเสนอยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมณฑล
ล้านซี ซึ่งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีในปัจจุบัน

4.1 ศักยภาพของมณฑลส่านซี

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ¹¹

ส่านซีเป็นมณฑลสำคัญทางภาคตะวันตกของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งอยู่ตอนกลางของประเทศ เป็นมณฑลเขตชั้นในที่ไม่มีทางออกทะเล มีพื้นที่ติดต่อกับ 8 มณฑล/เขตที่สำคัญของจีน ได้แก่ เสฉวน เหอหนาน ฉงชิ่ง หูเป่ย์ ซานซี กานซู หนิงเซี่ยและมองโกเลียใน โดย 2 ใน 8 มณฑลดังกล่าวคือ เหอหนานและเสฉวน มีประชากรมากเป็นอันดับ 1 และ 3 ของจีนตามลำดับ

ส่านซีเป็นมณฑลขนาดกลาง มีพื้นที่ 205,800 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 11 ของประเทศ และมีประชากรประมาณ 37.62 ล้านคน (สถิติปี 2551) มากเป็นอันดับ 15 ของประเทศ ส่านซีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 เมือง/เขต ได้แก่ นครซีอาน เป่จิ เลียนหยาง ฉงฉวน เว่ย์หนาน ฉีเยินอาน หูหลิน อี้ฉง อานคัง ชางลั่ว และหยางหลิง รวม 107 อำเภอ/เมือง และ 1,581 ตำบล

ส่านซีเป็นมณฑลที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เคยเป็นศูนย์กลางการค้า การปกครอง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของจีนในสมัยโบราณที่สืบทอดยาวนานที่สุดของจีน ในจุดเริ่มต้นเส้นทางสายไหม (Silk Road) ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าระหว่างประเทศของจีนที่มีชื่อเสียงในอดีต และเคยเป็นที่ตั้งราชธานีของจีนรวม 13 ราชวงศ์ ได้แก่ ราชวงศ์ซีโจว ฉิน ซีฮั่น ซินหมาง ซีจิ้น ตงฮั่น ฉีเยินจ้าว ฉีเยินฉิน โห้วฉิน ซีเว่ย์ เป่ย์โจว สุธย และถึง จักรพรรดิ 73 พระองค์เคยครองราชย์ และปกครองจีน ณ ดินแดนผืนนี้รวมเวลา 1,121 ปี

พื้นที่ของมณฑลส่านซีแบ่งเป็น 3 ส่วนที่สำคัญตามสภาพภูมิประเทศ ได้แก่ 1) ตอนเหนือ ลักษณะเป็นที่ราบสูงดินเหลืองและเขตทะเลทราย ซึ่งอุดมสมบูรณ์ดี ทรัพยากรน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และเกลือ 2) ตอนกลาง เป็นที่ราบกวางจง ลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม และมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน เป็นเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นที่ตั้งของเมืองสำคัญต่าง ๆ เช่น นครซีอาน เลียนหยาง นครซีอาน เลียนหยาง เว่ย์หนาน และเป่จิ 3) ตอนใต้ เป็นแนวเทือกเขาฉินหลิง ซึ่งเป็นพรมแดนทางธรรมชาติที่แบ่งแม่น้ำสาขาของแม่น้ำฮวงโหหรือแม่น้ำเหลือง

¹¹ ดูข้อมูลพื้นฐานของมณฑลส่านซีเพิ่มเติมได้ที่ www.english.shaanxi.gov.cn

และแม่น้ำแยงซีก็แยกออกจากกัน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและเทือกเขา ถือเป็นเขตพื้นที่กำลังพัฒนาของจีน

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในปี 2551 ของมณฑลยูนนานเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 15.6 รายได้การคลัง 110,421 ล้านหยวน เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.7 และมูลค่าการค้าต่างประเทศ 8,368 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.5

ยูนนานเป็นมณฑลที่มีทรัพยากรแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ โดยมีมูลค่าศักยภาพเศรษฐกิจในด้านทรัพยากรแร่ธาตุสูงถึง 42.61 ล้านล้านหยวน (1 หยวนเท่ากับประมาณ 5 บาท) มีปริมาณแร่ธาตุสำรองสูงสุดของจีน โดยมีแร่ธาตุมากกว่า 60 ชนิดที่มีปริมาณสำรองมาติด 10 อันดับแรกของประเทศ ที่สำคัญได้แก่ หินเกลือ ถ่านหิน น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ โมลิบดีนัม โปรท ทองคำ หินปูนที่ใช้ผลิตปูนซีเมนต์ และหิน Quartzite ที่ใช้ทำกระจก

นอกจากนี้ ด้วยเงื่อนไขทางธรรมชาติและสภาพภูมิประเทศที่มีความหลากหลายทำให้ยูนนานมีทรัพยากรพืชและสัตว์ที่อุดมสมบูรณ์และนานาพันธุ์ โดยเฉพาะในเขตภูเขาจีนหลังและป่าเขาทางตอนใต้ของมณฑล ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างภูมิภาคแบบเขตอบอุ่นและเขตร้อน มีสมุนไพรจีนหลากหลายชนิด จนได้รับการขนานนามว่า “คลังทรัพยากรพืชพันธุ์ทางธรรมชาติ”

ยูนนานมีชื่อเสียงด้านอุตสาหกรรมการผลิตและประกอบที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสูงที่สำคัญระดับประเทศของจีน เช่น อุตสาหกรรมการบิน (เป็นที่ตั้งของศูนย์ควบคุมและผลิตอุปกรณ์ฐานยิงจรวดเพื่อการสำรวจอวกาศของจีน) รถบรรทุกหนัก เครื่องจักรกล อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุปกรณ์โทรคมนาคมสื่อสาร เวชภัณฑ์ สิ่งทอ พลังงาน และการแปรรูปอาหาร

ยูนนานมีขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอันดับ 3 ของจีน รองจากกรุงปักกิ่งและนครเซี่ยงไฮ้ อีกทั้งเป็นเขตการผลิตและค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการบิน อวกาศ เครื่องจักรกล อิเล็กทรอนิกส์ และเกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งมณฑลมีเจ้าหน้าที่วิจัยทางวิทยาศาสตร์มากถึง 1.1 ล้านคน มีสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประเภทต่างๆ รวม 1,061 แห่ง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนรวมกันมากกว่า 100 แห่ง รวมทั้งมีเขตนวัตกรรมไฮเทคของนครซีอานและของเมืองเป่ย์จี้ และเขตสาธิตอุตสาหกรรมไฮเทคทางการเกษตรหยางหลง ซึ่งเป็นเขตสาธิตอุตสาหกรรมไฮเทคระดับชาติ ย่งแห่งเดียวของจีนในปัจจุบัน และเน้นการวิจัยและเผยแพร่นวัตกรรมด้านการเกษตรสมัยใหม่ระดับสูงแก่เกษตรกรทั่วประเทศ ขณะเดียวกัน ยูนนานยังเป็นมณฑลสำคัญทางด้านเกษตรกรรม โดยเป็นแหล่งปลูกธัญญาหารรวมทั้งผลไม้เมืองหนาวที่สำคัญของจีน ได้แก่ แอปเปิล พุทราจีน กีวี หน่อไม้ และแหล่งผลิตน้ำแอปเปิล ซึ่งมีผลผลิตรวมมากที่สุดของจีนและครองตลาดส่งออกมากถึง 1 ใน 3 ของโลก

แผนที่สาธารณรัฐประชาชนจีน แสดงที่ตั้งของมณฑลส่านซี
(ที่มา : www.map-of-china.net)

แผนที่แสดงการแบ่งเขตการปกครองของมณฑลส่านซี
(ที่มา : www.english.shaanxi.gov.cn)

4.1.2 ส่วนซีกับความสำเร็จของแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก

ส่วนซีเป็นมณฑลยุทธศาสตร์สำคัญของจีนในด้านการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากความได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์และทำเลที่ตั้งในการเป็นมณฑลหน้าด่านสำคัญในการเชื่อมโยงภาคตะวันออกและภาคกลางสู่ภาคตะวันตก และเชื่อมต่อภาคตะวันตกเฉียงเหนือสู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน รัฐบาลจีนจึงได้กำหนดบทบาทให้เป็นมณฑลชั้น I สำหรับรองรับความเจริญจากภาคตะวันออกก่อนกระจายสู่ตะวันตก ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตก ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดช่องว่างความเจริญที่ยังคงแตกต่างอยู่มากระหว่างมณฑลทางภาคตะวันออกและภาคตะวันตกของประเทศ โดยเน้นแนวทางพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานและการปรับปรุงสภาวะแวดล้อม¹²

แผนพัฒนาดังกล่าวครอบคลุมพื้นที่รวม 12 มณฑล/เขตของภาคตะวันตกของจีน ได้แก่ ส่วนซี ฉงชิ่ง เสฉวน กุ้ยโจว ยูนนาน ทิเบต กานซู ชิงไห่ หนิงเซีย่ ชินเจียง มองโกเลียในและกวางสี โดยมีเป้าประสงค์สำคัญเพื่อมุ่งพัฒนามณฑลทางภาคตะวันตกเหล่านี้ซึ่งมีพื้นที่รวม 6.85 ล้านตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 71.4 ของพื้นที่ประเทศจีน ให้ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกับมณฑลทางภาคตะวันออกของจีน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายมุ่งกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างมณฑลทางภาคตะวันออกกับภาคตะวันตกของประเทศในระยะยาว

รัฐบาลจีนได้กำหนดให้แผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจีน ฉบับที่ 10 ระหว่างปี 2544 – 2548 โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การชลประทาน การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร เครือข่ายโทรทัศน์และโทรทัศ และวิทยุ การสร้างท้องถิ่นก้าวหน้าชนบท และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปยังมณฑลภาคตะวันตกดังกล่าว รัฐบาลจีนได้ประกาศให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ 1) อนุญาตให้บริษัทต่างประเทศดำเนินธุรกิจขายบริการและธุรกิจขายปลีกได้ภายในภาคตะวันตกของจีน 2) รัฐบาลกลางจัดตั้งกองทุนสำหรับการลงทุนร่วมด้านอุตสาหกรรม 3) อนุญาตให้ธนาคารจีนเพิ่มเงินกู้ที่เป็นหยวนแก่วิสาหกิจต่างประเศ 4) ผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือครองทรัพย์สินของต่างประเทศในโครงการลงทุนจากต่างประเทศ 5) ให้สิทธิประโยชน์แก่บริษัทต่างประเทศที่เข้าไปลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจในนครซีอาน เจิ้งตู กุ้ยหยางและคุนหมิง ซึ่งเป็นเมืองเอกสำคัญของมณฑลทางภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน 6) ขยายรูปแบบ BOT (Build, Operate and Transfer) เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในด้านการก่อสร้าง

¹² เอกสารสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. 2548: 3-4

สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เป็นต้น¹³

ความสำเร็จในการพัฒนาตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกในช่วงที่ผ่านมา นอกจากจะช่วยผลักดันให้เศรษฐกิจของมณฑลส่านซีได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยมูลค่า GDP ระหว่างปี 2547 – 2551 ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 9 ต่อปี รายได้การคลังและมูลค่าการค้าต่างประเทศได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก ขณะเดียวกัน ส่านซีได้เริ่มขยายบทบาทของการเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ เด่นชัดมากขึ้นโดยลำดับ โดยเฉพาะการมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่งที่สำคัญทางภาคกลางและภาคตะวันตกของประเทศ ทั้งทางบก ทางรถไฟและทางอากาศ ปัจจุบันส่านซีเป็น 1 ใน 6 ศูนย์กลางเครือข่ายเส้นทางรถไฟของจีน และระบบรถไฟเชื่อมต่อระหว่างมณฑลใช้ระบบความเร็วสูง 350 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะส่งผลให้ในอนาคตอันใกล้ การเดินทางจากซีอานสู่กรุงปักกิ่ง (ผ่านนครเจิ้งโจว มณฑลเหอหนาน) และนครเซี่ยงไฮ้ใช้เวลาเพียง 4 และ 5 ชั่วโมงตามลำดับ นอกจากนี้ ส่านซียังได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการก่อสร้างถนนและทางด่วนภายในมณฑล เพื่อมุ่งพัฒนาให้เดินทางไป-กลับทุกเมืองในมณฑลภายใน 1 วัน

ขณะเดียวกัน ตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของจีน รัฐบาลมณฑลส่านซีได้กำหนดแผนงานที่จะขยายความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับมิตรประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ในปี 2551 รัฐบาลส่านซีได้กำหนดให้ประเทศไทยเป็น 1 ใน 5 ประเทศเป้าหมายในการดำเนินงานพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ โดยอีก 4 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ เยอรมนี สาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น¹⁴ ในการนี้รัฐบาลมณฑลส่านซีได้จัดงาน “สัปดาห์ความร่วมมือส่านซี-ไทย” (Shaanxi Week) ระหว่างวันที่ 19 - 21 พฤศจิกายน 2551 ที่กรุงเทพฯ เพื่อมุ่งส่งเสริมความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว โดยมีนายฉิน เจิ้ง (Qin Zheng) เลขาธิการรัฐบาลมณฑลส่านซีเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนภาครัฐบาลและวิสาหกิจชั้นนำของเมืองต่าง ๆ ในมณฑลรวมกว่า 200 คนเดินทางมาเยือนประเทศไทย นับเป็นกิจกรรมด้านเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยจัดในประเทศไทยของส่านซี

4.2 ผลประโยชน์ของไทยในมิติความสัมพันธ์กับมณฑลส่านซี

จากศักยภาพทางเศรษฐกิจของมณฑลส่านซี ซึ่งเป็นมณฑลสำคัญของทางภาคตะวันตกของจีน ทั้งในมิติของความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความเป็นศูนย์กลางค้า

¹³ เอกสารสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2548: 4

¹⁴ เอกสารสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน, 2551: 1-2

คมนาคมขนส่งทางภาคตะวันตกของจีน และผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลจีนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาพื้นที่ภาคภาคตะวันตกดังกล่าวข้างต้น ย่อมสอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทยในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในภาพระดับประเทศ รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยในช่ ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา ที่มุ่งพัฒนาความร่วมมือที่ กับ สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายมณฑล หรือยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์รายมณฑลเสมือนว่าหนึ่งมณฑลเทียบเท่าหนึ่งป โดยยุทธศาสตร์ภาพรวมมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงกว้างที่ระดับรัฐบาลและความร่วมมืออย่างรอบด้านเป็นรูปธรรม และยุทธศาสตร์รายมณฑลมุ่งเน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงลึกกับมณฑลเป้าหมายที่มีผลประโยชน์กับประเทศไป

4.2.1 การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศทั้งในระดับรัฐบาลและระดับประชาชนได้พัฒนาไปอย่างราบรื่นและสนิทสนมใกล้ชิดมาโดยลำดับ นอกจากการเปิดสถานเอกอัครราชทูตในเมืองหลวงของแต่ละฝ่ายคือที่กรุงปักกิ่งและกรุงเทพฯ เมื่อปี 2519 แล้ว นับตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา จีนได้เปิดสถานกงสุลใหญ่ที่จังหวัดเชียงใหม่และสงขลา รวม 2 แห่ง ขณะที่ไทยได้เปิดสถานกงสุลใหญ่รวม 8 แห่งที่นครกวางโจว นครคุนหมิง นครเซี่ยงไฮ้ เมืองฮ่องกง นครเฉิงตู เมืองเฉียนเหมิน นครซีอานและนครหนานหนิง¹⁵

ในส่วนของการเปิดสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน ซึ่งมีเขตปกครองตนเองชนชาติหุยหนึ่ง นั้น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อว่า ที่ 28 มิถุนายน 2548 อนุมัติในหลักการให้เปิดสถานกงสุลใหญ่ และต่อมาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 กระทรวงการต่างประเทศของไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ลงนามในหนังสือ (Exchange of Notes) เห็นชอบกับการที่ฝ่ายไทยจะเปิดสำนักงานกงสุล ณ นครซีอาน โดยเป็นส่วนหนึ่งของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง (Royal Thai Consular Office in Xi'an by the Royal Thai Embassy in Beijing) ฝ่ายไทยได้เริ่มเปิดสำนักงานกงสุลในขั้นแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2549 และเปิดเป็นทางการในเดือนพฤศจิกายน 2549 นับเป็นประเทศแรกที่ได้เปิดสำนักงานการกงสุลใน

¹⁵ ดูแผนที่แสดงที่ตั้งสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ภาคผนวก 1 ทั้งนี้ การเรียงลำดับก่อนหลังตามการเปิดสถานกงสุลใหญ่ สำหรับเมืองฮ่องกง นับหลังจากอริปไตยฮ่องกงกลับคืนสู่มาตุภูมิเมื่อปี 2540

นครซีอาน(ปัจจุบันนครซีอานมีสถานกงสุลใหญ่ต่างประเทศรวม 2 ประเทศ อีกประเทศที่เหลือคือ สาธารณรัฐเกาหลี) และต่อมาเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2551 ฝ่ายไทยโดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่งและกระทรวงการต่างประเทศจีนได้ลงนามในหนังสือแลกเปลี่ยน เห็นชอบการยกระดับ สำนักงานกงสุลฯ เป็นสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน (Royal Thai Consulate General in Xi'an)

นับตั้งแต่เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานได้มีบทบาทอย่างมากในการกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือโดยรวมที่ใกล้ชิดระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซี ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือและสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำและผู้บริหารหน่วยงานทั้งระดับมณฑลและเมืองที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือที่ใกล้ชิดของสองฝ่ายในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว วัฒนธรรม การศึกษาและการเกษตร โดยเฉพาะได้ดำเนินงานเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ไทยในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีที่สำคัญดังนี้

1) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าการค้ารวมของสองฝ่าย ซึ่งเพิ่มจากระดับไม่ถึง 10 ล้านเหรียญสหรัฐก่อนการเปิดสำนักงานกงสุลฯ ในปี 2549 เป็น 67.8 ล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2550 และ 69.27 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2551 มูลค่าสินค้าที่ส่านซีส่งออกไปยังประเทศไทย 64.47 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 14.77 สินค้าส่งออกหลักจากส่านซีคือ ฝ้าย สาลี แอปเปิล เครื่องจักรกล เป็นต้น ขณะที่มูลค่าสินค้าที่ประเทศไทยส่งออกไปยังส่านซี 4.80 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลงร้อยละ 26.50 สินค้าส่งออกหลักจากไทยคือ กุ้งแช่แข็ง โปรเซสเซอร์ และแผงวงจรของเครื่องปรับอากาศ ปลาดิบแช่แข็ง ปลาหมึกแปรรูป¹⁶

2) สนับสนุนโครงการลงทุนของไทยในส่านซีซึ่งปัจจุบันได้เพิ่มเป็น 62 โครงการ รวมมูลค่า 173 ล้านเหรียญสหรัฐ ที่สำคัญได้แก่ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ ซึ่งลงทุนด้านอาหารสัตว์ ฟาร์มเลี้ยงสุกรและไก่ เวชภัณฑ์และสมุนไพร ห้างสรรพสินค้า (โลตัสซูเปอร์เซ็นเตอร์) อุตสาหกรรมรถยนต์ที่ใช้ในการก่อสร้าง caterpillar (บริษัท ECI-Metro) รวมทั้งบริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเปิดบริการบินตรงเส้นทางกรุงเทพ-ซีอานเพียงบริษัทเดียวในปัจจุบัน สัปดาห์ละ 2 วัน (วันอังคารและวันเสาร์) นอกจากนี้ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานยังได้ร่วมผลักดันโครงการลงทุนจากมณฑลส่านซีในประเทศไทย โดยได้ประสานงานและสนับสนุนให้บริษัท Xi'an Xilan Natural Gas จำกัด ลงทุนเปิดสถานีเติมก๊าซธรรมชาติ NGV และติดตั้งถังก๊าซ NGV ในประเทศไทย ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของบริษัทฝ่ายจีน รวมทั้งโครงการที่เครือบริษัท Shaanxi Automobile Group ของส่านซี สนใจลงทุนสร้างโรงงานผลิตและประกอบรถบรรทุกและรถโดยสารในประเทศไทย

¹⁶ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก www.thaishipper.com

นอกจากนี้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2552 บริษัท X.N.Y. Group (Thailand) จำกัด ของไทย ได้ลงนามสัญญาความร่วมมือโครงการลงทุนอุตสาหกรรมเคมีด้านพลังงานที่อำเภอจิ่งเปียน ในเมืองหยูหลิน ทางภาคเหนือของส่านซี กับบริษัทผู้ร่วมทุนฝ่ายจีน คือ บริษัท Shaanxi Yanchang Petroleum (Group) จำกัด และบริษัท China National Coal Group จำกัด โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือ 3 ฝ่ายเพื่อก่อสร้างโรงงานผลิตและแปรรูปเคมีด้านพลังงาน โดยใช้ประโยชน์จากถ่านหินซึ่งมีปริมาณสูงมากในส่านซี ในการผลิตและพัฒนาแปรรูปเป็นสารเมทานอล โพลีเอทิลีน (PE) และโพลีโพรพิลีน (PP) ซึ่งนับเป็นโครงการลงทุนด้านพลังงานที่มีมูลค่าสูงสุดในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซี รวมเงินลงทุนระยะแรก 38,400 ล้านดอลลาร์ (1 หยวนเท่ากับประมาณ 5 บาท) โดยคาดว่าโครงการระยะแรกจะสร้างแล้วเสร็จในปี 2555¹⁷

4.2.2 การดำเนินงานด้านการทูตวัฒนธรรมของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน

นอกจากงานส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจโดยตรงแล้ว สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานยังได้ดำเนินงานด้านการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) เพื่อช่วยส่งเสริมผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจด้านเศรษฐกิจกับมณฑลเศรษฐกิจด้วย โดยได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ประเทศไทย ดังนี้

1) งานเทศกาลไทยเมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 ซึ่งได้มีส่วนช่วยทำให้ประชาชนในส่านซีรู้จักและเริ่มสนใจสินค้าอาหารและผลไม้ไทย ทำให้เกิดกระแสนิยมไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สินค้าไทยเป็นที่นิยมของชาวมณฑลส่านซี โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ผลผลิตทางเกษตร ผลิตภัณฑ์ด้านอาหารและผลไม้เขตร้อน ซึ่งโอกาสที่จะขยายตลาดสินค้าและผลไม้ไทยเหล่านี้ยังมีศักยภาพที่สูงมาก นอกจากนี้ ชาวส่านซีในเขตเมืองในปัจจุบันมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากและมีกำลังซื้อในระดับที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้นับเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญยิ่งต่อการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกัน โดยฝ่ายไทยมีโครงการจะจัดงานเทศกาลไทยต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยครั้งต่อไปกำหนดจะจัดในเดือนกันยายน 2552

2) ในส่วนมิติด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการศึกษานั้น ได้ดำเนินงานมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ซึ่งเป็นจุดเน้นในการดำเนินงานช่วงระยะแรกของการเปิดสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน และนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและกระชับความร่วมมือในระดับประชาชน ทั้งด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการศึกษา โดยได้จัดการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทยที่นครซีอาน เมื่อในเดือนกันยายน 2551 เพื่อมุ่งประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีงามของไทยผ่านเครื่องมือการทูตวัฒนธรรม และส่งเสริมให้ชาวจีนในพื้นที่เหล่านี้ซึ่ง

¹⁷ เอกสารของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน. 2552: 1-2

เริ่มเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศด้วยความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น สนใจเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศไทยมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานเหล่านี้ดังกล่าว ส่งผลให้ชาวसानซีและมณฑลในเขตอาณาจากเดิมไม่ที่ค่อยคุ้นหรือรู้จักประเทศไทยมากนัก ได้เริ่มรู้จักสนใจและนิยมเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศไทยมากขึ้น โดยลำดับ รวมถึงสนใจที่จะไปศึกษาต่อยังสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีประมาณปีละ 30-50 คน

3) นอกจากนี้ สถานกงสุลใหญ่ฯ ยังมีบทบาทในประสานงานโครงการความร่วมมือที่ใกล้ชิดภายใต้กรอบความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับมณฑลसानซี ซึ่งได้ลงนามบันทึกความเข้าใจเมื่อเดือนพฤษภาคม 2548 ซึ่งครอบคลุมสาขาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรม กีฬา สาธารณสุข การศึกษาและการท่องเที่ยวประเทศไทย ในปี 2551 ได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างกันด้านการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจากจังหวัดสุโขทัย เพื่อศึกษาภาษา และกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับเยาวชนและนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา และเมื่อเดือนเมษายน 2552 ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยและคณะได้นำคณะผู้แทนจังหวัดสุโขทัยเยือนมณฑลसानซี และเข้าร่วมงาน Investment and Trade Forum for Cooperation between East & West China โดยได้นำสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุโขทัยเข้าร่วมงานออกเริ่น เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าและการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยด้วย

4.3 สภาพปัญหาความสัมพันธ์ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาศักยภาพด้านเศรษฐกิจโดยรวมของมณฑลसानซีตามข้อ 4.1 และผลประโยชน์ของไทยในมิติของความความสัมพันธ์กับมณฑลसानซี และการดำเนินงานของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานตามข้อ 4.2 แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าความสัมพันธ์และการติดต่อแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซีโดยรวมในปัจจุบันยังอยู่ในระดับ ไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับที่ศักยภาพความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างสองฝ่ายมีอยู่สูงมาก และอยู่ระหว่างรอการพัฒนา ทั้งนี้ อาจประมวลสภาพปัญหาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและที่เกี่ยวข้องที่สำคัญได้ดังนี้

1. มูลค่าการค้ารวมสองฝ่ายในปี 2551 มีเพียงประมาณ 70 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยसानซีเป็นฝ่ายส่งออกสินค้ามากกว่า 64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ฝ่ายไทยส่งออกไปยังसानซีในส่วนที่เหลือเพียงไม่ถึง 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น เมื่อเทียบกับมูลค่าการค้ารวมในปี 2551 ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีจำนวน 41,253 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบกับมูลค่าการค้ารวมระหว่างประเทศไทยกับมณฑลกว่างตุง เซี่ยงไฮ้ กรุงปักกิ่ง ยูนนาน ซึ่งประเทศไทยได้ติดต่อทางธุรกิจมานาน จะเห็นได้ชัดว่ามูลค่าการค้ากับมณฑลसानซีมีปริมาณน้อยมาก

2. โครงการและมูลค่าการลงทุนระหว่างกันมีไม่มากนัก ทั้งนี้ จากสถิติของสำนักงานส่งเสริมการลงทุนมณฑลसानซีระบุว่า โครงการลงทุนของไทยในसानซีที่ได้จดทะเบียนธุรกิจจำนวน 62 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 173 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถือว่าเป็นจำนวนที่น้อย นอกจากนี้หลายโครงการลงทุนของที่จดทะเบียนดังกล่าวได้เลิกกิจการไปบ้างแล้ว คาดว่าเหลือเพียงไม่ถึง 20 โครงการที่ยังคงดำเนินธุรกิจต่อ รวมทั้งโครงการลงทุนของวิสาหกิจจากसानซีในประเทศไทยก็มีเพียงไม่กี่บริษัท ดังข้อมูลตามข้อ 4.2.1 ข้างต้น

3. ปริมาณนักท่องเที่ยวสองฝ่ายยังมีจำนวนไม่มาก โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จากสถิติของสำนักงานการท่องเที่ยวมณฑลसानซี พบว่านักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปसानซีเฉลี่ยปีละประมาณ 5,000 – 7,000 คน ขณะที่นักท่องเที่ยวसानซีเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศไทยเฉลี่ยปีละประมาณ 8,000 -10,000 คน

4. การแลกเปลี่ยนความร่วมมือและกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน วัฒนธรรม การศึกษาและการเกษตร ฯลฯ ระหว่างสองฝ่ายยังมีปริมาณน้อย ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในสาขาต่าง ๆ ของสองฝ่ายยังขาดความรู้ความเข้าใจระหว่างกันที่ดีพอและอย่างกว้างขวาง

5. ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากโครงการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมขนส่งตามเส้นทาง R3 ภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS¹⁸ ส่งผลให้ที่ผ่านมา การขนส่งสินค้าระหว่างสองฝ่ายส่วนใหญ่ส่งผ่านท่าเรือในมณฑลทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มณฑลกวางตุ้งหรือเมืองฮ่องกง โดยมีสินค้าปริมาณน้อยที่ส่งผ่านเส้นทาง R 3 ดังกล่าว รวมทั้งปริมาณสินค้าที่ขนส่งทางอากาศโดยเส้นทางเที่ยวบินตรงระหว่างกรุงเทพฯ-นครซีอาน ซึ่งได้เปิดบริการมานานมากกว่า 4 ปีจนถึงในปัจจุบัน ยังมีน้อยมาก

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานเชิงรุกของฝ่ายไทยในการกระชับความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี ซึ่งมีศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมากของจีนในปัจจุบัน เป็นประโยชน์ต่อการรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ในมิติต่าง ๆ ของไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนในภาพรวม นอกจากนี้การเปิดสถานกงสุลใหญ่ เป็นแห่งแรกของโลกที่นครซีอาน นับว่าได้สร้างความรู้สึที่ดีในหมู่ประชาชน รวมทั้งในหมู่ผู้นำในอดีตและปัจจุบันของसानซี ที่ได้ร่วมผลักดันและสนับสนุนการจัดตั้งสถานกงสุลใหญ่ และมีความชื่นชมประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงนับเป็นจุดแข็งที่จำเป็นต่อการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซีที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลประโยชน์ของไทยที่มุ่งพัฒนาความร่วมมือที่

¹⁸ ดูแผนที่แสดงโครงการเชื่อมโยงคมนาคมภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS ได้ที่ภาคผนวก 2

ใกล้ชิด และทุกมิติกับสาธารณรัฐประชาชนจีนตามยุทธศาสตร์รายมณฑล โดยเฉพาะมณฑลทางภาคตะวันตกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีมณฑลसानซีเป็นศูนย์กลาง สำหรับสภาพปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซีตามข้อ 4.3 นั้น ผู้เขียนจะกล่าวถึงยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ กับมณฑลसानซี ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

มณฑลส่านซีเป็นมณฑลสำคัญทางภาคตะวันตกที่มีศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมากมณฑลหนึ่งของจีน มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูงต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของจีน ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2543 รวมทั้งได้รับการพัฒนาเป็นมณฑลยุทธศาสตร์สำคัญของจีนในด้านการคมนาคมขนส่ง และเป็นศูนย์กลางด้านระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญในภาคตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ สอดรับกับการเปิดสถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอานเมื่อปี 2549 ตามยุทธศาสตร์ดำเนินความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรายมณฑล ตลอดจนการดำเนินงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ เพื่อมุ่งรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของไทยกับมณฑลส่านซี รวมถึงการดำเนินงานด้านการทูตวัฒนธรรม เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในมณฑลส่านซี ส่งผลให้ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างสองฝ่ายมีความใกล้ชิดมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตที่ฝ่ายไทยมักสนใจและให้ความสำคัญในลำดับสูงกับการพัฒนาความร่วมมือกับมณฑลภาคอื่นของจีนมากกว่ามณฑลในเขตชั้นในทางภาคตะวันตกของจีนเช่นส่าน

ขณะที่ศักยภาพความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับส่านซีมีอยู่สูงมากและมีอนาคตที่สดใส โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังการเปิดเส้นทาง R3 ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและความคืบหน้าในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนที่จะมีขึ้นในปี 2553 ความร่วมมือและการติดต่อแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลส่านซีโดยรวมในปัจจุบันยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะมูลค่าการค้ารวม จำนวนโครงการและมูลค่าการลงทุนระหว่างกันและปริมาณนักท่องเที่ยวสองฝ่ายมีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายไทยควรปรับการดำเนินความสัมพันธ์กับมณฑลส่านซีที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เชิงรุกและอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษา ศักยภาพของมณฑลส่านซี ผลประโยชน์ของไทยในมิติความสัมพันธ์กับมณฑลส่านซี ตลอดจนสภาพปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ

มณฑลสำนซีในปัจจุบันดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 นั้น ผู้เขียนใคร่ขอเรียนเสนอยุทธศาสตร์
ความสัมพันธ์กับมณฑลสำนซีที่จะเอื้อผลประโยชน์ของไทยในอนาคต ดังนี้

มณฑลต๋านซีในปัจจุบันดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 นั้น ผู้เขียนใคร่ขอเรียนเสนอ ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับมณฑลต๋านซีที่จะเอื้อผลประโยชน์ของไทยในอนาคต ดังนี้

5.2.1 ฝ่ายไทยควรใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนที่สนิทสนมแน่นแฟ้นเป็นพิเศษให้บังเกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อส่งเสริมและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับมณฑลต๋านซี ซึ่งจะส่งผลเกื้อกูลต่อความร่วมมือในระดับประเทศทั้งสอง ภาวะรวม และสอดคล้องกับเป้าหมายที่รัฐบาลของประเทศไทยได้ลงนามใน 1) แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยความร่วมมือในศตวรรษที่ 21 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2542 2) แผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ไทย – จีนเมื่อเดือนมิถุนายน 2550 ตลอดจนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่สองฝ่ายได้กำหนดในการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนและเศรษฐกิจไทย-จีน ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 กล่าวคือ เพิ่มเป้าหมายการค้าสองฝ่ายในปี 2553 เป็น 50,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป้าหมายการลงทุน 6,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และปริมาณนักท่องเที่ยวรวมสองฝ่ายเพิ่มขึ้นเป็น 4 ล้านคน

5.2.2 ฝ่ายไทยควรกำหนดมาตรการรองรับที่เหมาะสมกับการขยายตัวของความร่วมมือกับมณฑลต๋านซี และมณฑลที่เกี่ยวข้องอื่นในอนาคต โดยเฉพาะในปี 2553 เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน กำหนดจะมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะเกิดการหลั่งไหลและเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอย่างมหาศาลในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่ง โดยพิจารณาใช้ประโยชน์จากการเป็นประตูด่านหน้า (gate way)สู่ประเทศสมาชิกอาเซียนของไทย พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์จากการเป็นเมืองหน้าด่านของมณฑลต๋านซีเข้าสู่มณฑลภาคกลาง ภาคตะวันตกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรอบต๋านซี ซึ่งเป็นส่วนขาดของไทยที่มีการติดต่อแลกเปลี่ยนกับมณฑลในเขตชั้นในเหล่านี้ไม่มากนัก เนื่องจากความสนใจของไทยในอดีตที่เน้นการติดต่อมากเป็นพิเศษกับมณฑลทางชายฝั่งทะเลที่เจริญมาช้านานตลอด 20 ปีเศษที่ผ่านมา

5.2.3 สืบเนื่องจากประเด็นมาตรการรองรับความร่วมมือภายในเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนในข้อ 5.2.2 ผู้เขียนเห็นว่านอกเหนือจากเส้นทางขนส่งทางทะเลผ่านมณฑลภาคตะวันออกของจีนแล้ว ฝ่ายไทยควรใช้ประโยชน์มากขึ้นจากความคืบหน้าในการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมขนส่งเส้นทาง R 3 ที่เชื่อมเส้นทางถนนและทางน้ำผ่านแม่น้ำโขงระหว่างประเทศไทยกับจีน ผ่านประเทศลาวและสหภาพพม่า ภายใต้กรอบ GMS ขณะที่ระบบคมนาคมขนส่งภายในประเทศจีนรวมถึงในมณฑลต๋านซีมีความทันสมัยและสะดวกมากใน

ปัจจุบัน สินค้าจากประเทศไทยและจากมณฑลसानซีสามารถขนส่งถึงปลายทางได้สะดวก รวดเร็วขึ้นกว่าในอดีต ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์และคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจต่อสองฝ่ายโดยตรง ทั้งนี้ เส้นทางถนนจากกรุงเทพฯ - นครซีอาน จากอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย ผ่านประเทศลาว เข้าสู่ประเทศวันที่ มณฑลยูนนานและเสฉวนระยะทางรวมประมาณ 3,400 - 3,500 กิโลเมตร และเป็นการแก้ไขปัญหาเส้นทางการขนส่งสินค้าที่ส่วนใหญ่ในอดีตมักนิยม ส่งผ่านมณฑลอื่นเช่น กวางตุ้ง ฮองกง เชียงไ้ ทำให้สินค้าบางรายการระหว่างประเทศไทยกับ มณฑลसानซีมิได้รับการบันทึกรวมอยู่ในมูลค่าการค้าสองฝ่ายโดยตรง

5.2.4 หน่วยงานภาครัฐโดยความร่วมมือของสภาอุตสาหกรรม หอการค้าและเอกชน ทุกภาคส่วนควรพิจารณาเร่งเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี เพื่อส่งเสริมมูลค่าการค้า การลงทุนและนักท่องเที่ยวระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการ ส่งเสริมความร่วมมือและจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐของไทยควรติดต่อและเจรจากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของ จีนทั้งระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลมณฑล เรื่องระเบียบกฎเกณฑ์นำเข้าและส่งออกสินค้า ระหว่างประเทศไทยกับसानซีอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการส่งออกสินค้าและผลไม้ไทยไป สานซี เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาสินค้าถูกกักที่ด่านตรวจต่าง ๆ ในประเทศจีน ซึ่งรวมถึงในมณฑล สานซี ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการและภาคเอกชนของสองฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือกันผลิต สินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดและปลอดภัยต่อผู้บริโภคสองฝ่าย เพื่อ เป็นการขจัดปัญหาอุปสรรคตั้งแต่ต้นทาง

2) ผลักดันเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยกับมณฑลसानซี ที่เหมาะสมกับประเภทสินค้า ทั้งนี้ นอกจากสินค้าทั่วไปของสองฝ่ายที่มีช่องทางการขนส่ง ทางทะเลที่สะดวกอยู่แล้ว สินค้าสด เน้นเสีง่ายและสินค้าที่มีความอ่อนไหว ซึ่งต้องการความ รวดเร็วในการขนส่ง เช่น ผลไม้เขตร้อนของไทย ผู้ประกอบการอาจพิจารณาใช้ประโยชน์จาก การขนส่งทางอากาศของบริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด ซึ่งมีบริการ เที่ยวบินตรงระหว่าง กรุงเทพฯ - ซีอาน หรือของบริษัทการบินอื่นของจีน ซึ่งเปิดบริการเที่ยวบินระหว่างกรุงเทพฯ - ซีอานโดยแวะผ่านนครเซี่ยงไฮ้และเมืองเฉิงเจิ้น

5.2.5 ฝ่ายไทยควรพิจารณาดำเนินนโยบายการทูตวัฒนธรรม(cultural diplomacy) อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเพิ่มพูนมิตรภาพระหว่างประชาชนชาวไทย และसानซี เพื่อช่วยผลักดันความร่วมมือด้านเศรษฐกิจสองฝ่ายในอนาคตต่อไป เช่น ค กิจกรรมประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นในมณฑลसानซี รวมถึง

การประชาสัมพันธ์ศักยภาพของมณฑลसानซีให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในประเทศไทย การจัดงานเทศกาลไทยและงานแสดงทางวัฒนธรรมและนาฏศิลป์ไทย เพื่อส่งเสริมกิจกรรมร่วมมือระหว่างกันทางการท่องเที่ยว ความก้าวหน้าทางวิทยาการ อุตสาหกรรม เทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการเกษตรที่ทันสมัย รวมถึงการส่งเสริมโครงการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของไทย

5.2.6 ฝ่ายไทยทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรพิจารณาเข้าร่วมงานนิทรรศการในมณฑลसानซี โดยงานที่สำคัญจัดต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีของसानซีได้แก่ Investment and Trade Forum for Cooperation between East & West China ที่นครซีอาน ในช่วงต้นเดือนเมษายน(จัดมาแล้วจนถึงปี 2551 รวม 13 ครั้ง) ซึ่งเป็นงานนิทรรศการแสดงสินค้านานาชาติทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็โอกาสอันดีสำหรับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้ามีชื่อเสียงของเมืองต่าง ๆ ในมณฑลसानซีและจากมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน ตลอดจนสินค้าจากมิตรประเทศ และงาน China Yangling Agriculture Hi-tech Fair (จัดมาแล้วจนถึงปี 2551 รวม 15 ครั้ง) ที่เขตหยางหลิง ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นงานนิทรรศการแสดงสินค้าทางการเกษตรที่ก้าวหน้าและทันสมัยและการประชุมสัมมนาทางเกษตรกรรม และเป็นโอกาสอันดีสำหรับการแลกเปลี่ยนและศึกษาผลงานวิจัยทางการเกษตรของसानซีและมณฑลทั่วประเทศจีนและจากต่างประเทศ ทั้งนี้ การเข้าร่วมงานใหญ่ครั้งสำคัญในลักษณะดังกล่าวเป็นประจำและต่อเนื่อง จะช่วยให้ประเทศไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการเกษตรทั้งงานด้านการผลิตและการศึกษาวิจัย' อย่างดี ขณะเดียวกัน ฝ่ายไทยควรประชาสัมพันธ์ให้ภาครัฐและวิสาหกิจจีนในसानซีสนใจเข้าร่วมงานนิทรรศการนานาชาติที่จัดขึ้นในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมกับความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างสองฝ่าย

5.2.7 ฝ่ายไทยควรส่งเสริมกลไกความร่วมมือในกรอบความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างจังหวัดสุโขทัยกับมณฑลसानซี ซึ่งได้ลงนามความตกลงระหว่างกัน พฤษภาคม 2548 ให้มากยิ่งขึ้น ควรผลักดันให้มีกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนระหว่างกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยเน้นกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การศึกษา (การแลกเปลี่ยนทุนการศึกษา) การเกษตร และการอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งรวมกิจกรรมความร่วมมือด้านพุทธศาสนาระหว่างมณฑลसानซี ซึ่งในอดีตเคยเป็นศูนย์ทางพุทธศาสนาและแหล่งอารยธรรมที่รุ่งเรืองในสมัยโบราณจีนกับจังหวัดสุโขทัยซึ่งเป็นราชธานีเก่าแก่ของไทย และมีความเจริญรุ่งเรืองด้านพุทธศาสนา นอกจากนี้ฝ่ายไทยอาจพิจารณา

กรอบความร่วมมือกับसानซีจากสุโขทัยเพียงจังหวัดเดียวให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเมืองบริวารด้วย เช่น จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ กับมณฑลसानซีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เป็นที่เชื่อมั่นว่า ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ของไทยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์สำหรับทั้งประเทศไทยและมณฑลसानซี ตามยุทธศาสตร์การดำเนินความสัมพันธ์รายมณฑลของไทย จะช่วยส่งเสริมและเกื้อกูลต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในระดับประเทศในภาพรวมที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

“การค้าไทยกับภูมิภาคตะวันตกของจีนใน 3 มณฑลสำคัญชายตัว.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://www.thaishipper.com>

“การเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างไทยกับมณฑลทางภาคตะวันตกของจีน.” 2552.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaibizchina.com>

เจียน ชีระวิทย์ และเจีย แยนจอง. 2543. *ความสัมพันธ์ไทย-จีน เหลียวหลิงแลหน้า*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน. 2541. *เศรษฐกิจมณฑลยูนนาน (จีน) ข้อมูลสำหรับนักธุรกิจไทย*.

กรุงเทพมหานคร: โครงการจีนศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

สุรัชย์ ศิริไกร. 2550. รายงานการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนา
เศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute) ช่วงปี 2548–2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. 2548. เอกสารเรื่อง “นโยบายการพัฒนาภาคตะวันตกของจีน”
สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน. 2551. เอกสารเรื่อง “การจัดงานสัปดาห์ความร่วมมือล้านชี-ไทย”
อักษรศรี พานิชสาส์น. 2548. “นโยบายพัฒนาภาคตะวันตกของจีนและนัยต่อไทย.” วารสาร
การบประมาณ 2, 6.

อักษรศรี พานิชสาส์นและคณะ. 2549. จีน: หนึ่งประเทศ หลายมณฑล หลากกฎเกณฑ์.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา.

Nye, Joseph S. 1990. *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New York:
Basic Books.

Nye, Joseph S. 2005. *Soft Power: The Means to Success in world Politics*. New York:
Public Affairs.

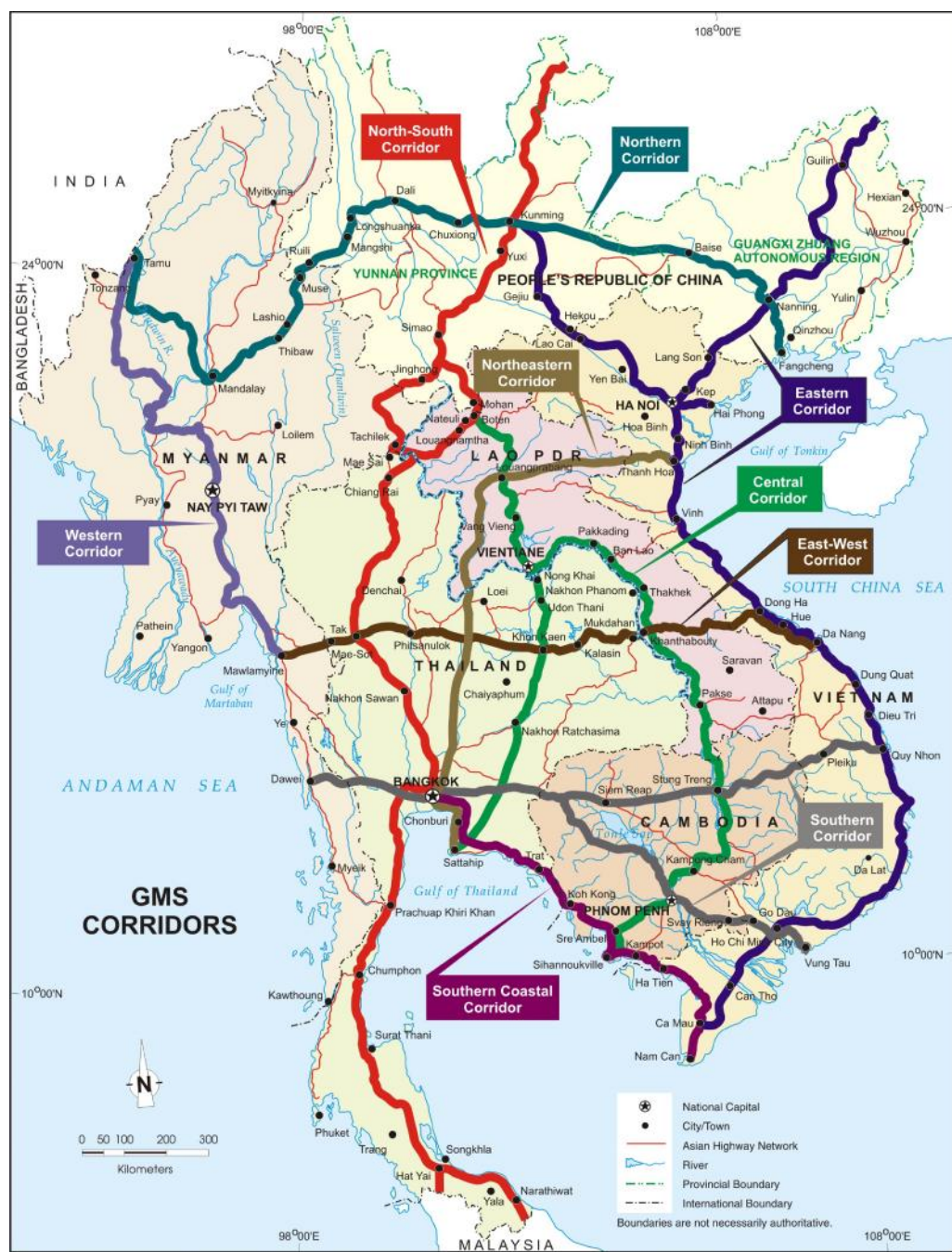
Rosenau, James N. 1969. “Linkage Politics.” *Essays on the Convergence of National and
International Systems*, New York: Macmillan Company, 44-63.

Rosenau, James N. 1967. “Political Science in a Shrinking World.” *Linkage Politics*, ed.
New York: The Free Press, 1-17.

(ที่มา : สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง)

- (1) แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน (มิได้นับรวมไทเป) ดังนี้
1. สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง
 2. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครกวางโจว
(มีเขตอาณาคลุม 2 มณฑล คือ กวางตุ้งและไหหลำ)
 3. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง
(มีเขตอาณาคลุม 3 มณฑล คือ ยูนนาน กุ้ยโจวและหูหนาน)
 4. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเซี่ยงไฮ้
(มีเขตอาณาคลุม 4 มณฑล/นคร คือ เซี่ยงไฮ้ เจียงซู เจ้อเจียงและอานฮุย)
 5. สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง
 6. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเจิงตู
(มีเขตอาณาคลุม 2 มณฑล/นคร คือ เสฉวนและฉงชิ่ง)
 7. สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองเซี่ยเหมิน
(มีเขตอาณาคลุม 2 มณฑล คือ ฝูเจี้ยนและเจียงซี)
 8. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน
(มีเขตอาณาคลุม 3 มณฑล/เขต คือ ส่านซี กานซูและหนิงเซี่ย)
 9. สถานกงสุลใหญ่ ณ นครหนานหนิง
(มีเขตอาณาคลุม 1 เขต คือ กวางสี)

07-gms0109 hj RM

(2) แผนที่แสดงโครงการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมภายใต้กรอบ GMS

(ที่มา : www.adb.org/GMS/)

ประวัติผู้เขียน นายวสิน เรื่องประทีปแสง

ประวัติการศึกษา

- ปี 2525 รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปี 2530 ประกาศนียบัตรหลักสูตร Modern Chinese สถาบันภาษาปักกิ่ง กรุงปักกิ่ง
- ปี 2534 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปี 2545 ประกาศนียบัตรการอบรมหลักสูตร Advanced Security Cooperation
ศูนย์ Asia – Pacific Center for Security Studies มลรัฐฮาวาย

ประวัติการทำงาน

- ปี 2527 รับราชการกระทรวงการต่างประเทศตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต 3 กองยุโรป กรมการเมือง
- ปี 2528 เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรมการเมือง
- ปี 2530 – 2534 นายเวร เลขานุการตรี และเลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง
- ปี 2535 – 2536 เจ้าหน้าที่การทูต 5 กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ปี 2537 – 2541 กองสุล (เจ้าหน้าที่การทูต 5 และ 6) สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง
- ปี 2541 – 2546 เจ้าหน้าที่การทูต 6 และ 7 กองวัฒนธรรมสัมพันธ์ กรมสารนิเทศ
- ปี 2547 – 2550 อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง
- ปี 2550 – ปัจจุบัน รองกงสุลใหญ่ รักษาการกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครซีอาน

ผลงานทางวิชาการ

1. บทความแปลเรื่อง “การเดินทางแห่งมิตรภาพอันยากจะลืมเลือน เฉลิมฉลองครบรอบ 10 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต จีน-ไทย” จากบทความภาษาจีนของ Mr. Cheng Ruisheng, Vice-President of the Chinese People’s Institute of Foreign Affairs ตีพิมพ์ในวารสาร สราญรมย์ ฉบับปี 2530
2. สารนิพนธ์รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “นโยบายต่างประเทศของ สาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2521 – 2531: เน้นวิเคราะห์มิติทางการเมือง” ปี 2534
3. บทความเรื่อง “การเสด็จเยือนจีนของสมเด็จพระสังฆราช การเจริญศาสนสัมพันธ์อย่างเป็นทางระหว่างประเทศไทยกับจีน” ตีพิมพ์ในวารสาร สราญรมย์ ฉบับปี 2537